

Høringssvar fra Landslaget for norskundervisning (LNU) til første utkast til kjerneelementer i norskfaget, september 2017

1. Du har nå lest første utkast til kjerneelementer. I hvilken grad synes du at forslaget stemmer med det du mener er det viktigste i faget?

Svar fra LNU

Landslaget for norskundervisning mener at forslaget stemmer relativt godt overens med det vi anser som det viktigste i norskfaget.

2. Et overordnet mål med fagfornyelsen er at lærere, skoleledere og skoleeiere opplever at læreplanene i fag legger til rette for dybdeløring og relevant kompetanse. I hvilken grad tror du forslaget kan bidra til prioritering og dybdeløring i faget?

Svar fra LNU

LNU ønsker først å understreke at en reduksjon av læreplanmål i seg selv ikke sikrer dybdeløring. Dybdeløring forutsetter at man kan fordype seg i noe over tid, men det forutsetter vel så mye at dybdeløringensbegrepet og de metodene som kreves, er tilstrekkelig implementert og forstått. Det må legges til rette for et grundig og systematisk arbeid med implementeringen for at dette skal lykkes.

Den virkelige bremsen for dybdeløring i norskfaget på ungdomsskolen og i videregående skole ligger verken i kjerneelementene eller i læreplanen, men i karaktersystemet. Dette er trolig utenfor kjerneelementgruppas mandat, men for å få til dybdeløring er det helt sentralt. Norsk lærere og elever må gis mulighet til å jobbe med faginnhold og ferdigheter over tid. Slik det er nå, organiseres mye av undervisningen rundt vurderingssituasjoner for å sikre at vi får tilstrekkelig vurderingsgrunnlag for de tre karakterene i faget. Med det utgangspunktet er det vanskelig å få til dybdeløring.

Det historiske perspektivet (kultur- og litteraturhistorie, språkhistorie og norrønt) og det internasjonale perspektivet (nordisk og sammenlikning med andre språk) virker nedtonet i utkastet til kjerneelementer sammenliknet med slik læreplanen er i dag. Hvis det er tilfellet, er det et uttrykk for at noe er valgt vekk, noe som igjen kan bidra til bedre dybdeløring i helt grunnleggende deler av faget. Samtidig ser vi at flere av formuleringene er vage og generelle, og åpner for tolkning. Et eksempel er formuleringen fra kjerneelement 1 om å lese tekster i lys av kulturkonteksten. Hvor mye kunnskap om litteraturhistorien forutsettes for å «se tekstene i lys av sin kulturhistoriske kontekst»? Et annet eksempel er fra kjerneelement 5 der elevene skal «oppdage at språk er i kontinuerlig endring». Her vil læreplangruppa kunne stå fritt til å legge inn både eldre og nyere språkhistorie. Er dette hensikten, eller ønsker kjerneelementgruppa at disse sidene av faget skal ut? Dette bør bli tydelig.

Det generelle nivået kjerneelementene er lagt på, gir læreplangruppa som skal konkretisere kjerneelementene i neste runde, stor frihet til å legge det de ønsker i de vage og generelle formuleringene. Det kan motvirke ønsket om dybdeløring. Om kjerneelementene virkelig skal uttrykke at noe er endret i de delene av faget som er knyttet til kultur- og litteraturhistorie og språkhistorie, forutsetter det at formuleringene ikke blir så vage at man kan fortsette faget

som før, og at det igjen kommer til syne som krav når kompetansemålene skal utvikles. LNU er i tvil om hva kjerneelementgruppa har tenkt om dette, og ønsker at det kommer tydeligere frem enten i dokumentet for kjerneelementer eller i en annen synliggjøring av hensikten med endringer som er gjort.

3. De nye læreplanene vil ha følgende tre tverrfaglige temaer:

- **bærekraftig utvikling**
- **demokrati og medborgerskap**
- **folkehelse og livsmestring**

Temaene skal inngå der det er faglig relevant. Har du innspill til hvilket innhold og perspektiver fra de tverrfaglige temaene som er sentrale fra faget?

Svar fra LNU

Her har kjerneelementgruppa gode formuleringer som knytter temaene til faget på en naturlig måte slik de allerede er integrert i dag. Enkelte nye aspekt som er vektlagt i kjerneelementene, støtter naturlig opp om de tverrfaglige temaene, for eksempel kjerneelement 6, kritisk tilnærming til tekst, som er viktig for temaet «demokrati og medborgerskap». I tillegg kunne man knytte de tre temaene til emner som tas opp i tekstene som naturlig inngår i norskfaget. Det er imidlertid viktig å unngå at det blir en tvangstrøye for valg av tekster at de må omhandle disse temaene.

I forbindelse med temaet «Folkehelse og livsmestring» står det at elevene skal utvikle evne til empatisk lesing gjennom arbeid med skjønnlitteratur. Her ønsker LNU å få inn at også *sakprosaen* utvikler slike evner. Det bør altså gå fram at både skjønnlitteratur og sakprosa utvikler elevenes evne til empatisk lesing.

4. Verdigrunnlaget skal integreres tydeligere i fag. Vi har nettopp fått ny overordnet del for skolen. Hva mener du er viktig å integrere i faget ut i fra dette verdigrunnlaget? (Verdier som er nevnt i overordnet del er disse: menneskeverd, identitet og kulturelt mangfold, kritisk tenking og etisk bevissthet, skaperglede, engasjement, utforskertrang, respekt for naturen og miljøbevissthet, demokrati og medvirkning)

Svar fra LNU

Verdiene fra overordnet del virker godt ivaretatt gjennom innhold og metoder som er vektlagt i utkastet til kjerneelementer i norsk.

5. Kreativitet, teknologi, innovasjon og entreprenørskap skal integreres i fag. Hvordan mener du/dere at det kan gjøre i dette faget?

Svar fra LNU

Kreativitet inngår naturlig i norskfaget gjennom arbeid med alle typer tekster (lese, oppleve og skape) og gjennom bruk av språket kreativt slik det også fremgår i utkastet til kjerneelementer i norskfaget. Både tekstforståelse og tekstska­ping utvikler og forutsetter kreativitet.

Slik LNU ser det, henger kreativitet tydelig sammen med de to begrepene innovasjon og entreprenørskap. Norskfaget bør gjennom arbeid med ulike typer tekster bidra til å utvikle kreative elever med tro på egne, skapende evner; noe som igjen kan bidra til innovasjon og entreprenørskap. Samarbeid i faget og utforskende arbeidsmåter som er fremhevet i kjerneelementene, er også viktig for innovasjon og entreprenørskap. Vi ønsker samtidig å fremme at teknologi, innovasjon og entreprenørskap ikke bør tvinges på faget på en kunstig måte, og at kreativitet bør ses som en verdi i seg selv, ikke bare som middel til noe annet.

6. Det skal bli tydeligere hvilke fag som ansvar for ulike sider ved de grunnleggende ferdighetene (lesing, regning, skriving, digitale ferdigheter og muntlige ferdigheter) som skal utvikles i faget. Hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene er relevante i faget?

Svar fra LNU

Lesing, skriving og muntlige ferdigheter er mest sentralt i norskfaget. Elevene skal skrive og lese tekster i ulike sjangere og utvikle muntlige ferdigheter i ulike sjangere og sammenhenger. Disse tre ferdighetene inngår som kjerneelement i faget. Samtidig har ulike fag sine fagspesifikke faguttrykk, sjangere og skrivemåter som må ivaretas innenfor andre fag enn norsk. Arbeidet som er gjort med de grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og muntlighet i alle fag, er slik LNU ser det, viktig og bør videreutvikles.

Digitale ferdigheter utvikles i norskfaget først og fremst som redskap i arbeid med tekstforståelse og tekstska­ping. Regning er bare naturlig i norskfaget for å forstå og kunne bruke statistikk, illustrasjoner og tabeller i sammensatte tekster.

7. Læringsstrategier skal integreres i fagene der det er faglig relevant. Hvilke læringsstrategier er en del av kompetansen i faget?

Svar fra LNU

Lesestrategier er viktig kompetanse i norskfaget for å forstå og tolke tekster. Skrivestrategier er viktige for å skrive og bearbeide egne tekster. Vi bør primært arbeide med disse læringsstrategiene som *nyttige redskaper* for tekstforståelse og skriving.

8. Hvilke andre fag bør utviklingen av kjerneelementer i dette faget ses i sammenheng med?

Svar fra LNU

Historie: Det er naturlig at historiefaget tar hovedansvar for det historiske perspektivet som vi også er avhengig av for å arbeide med tekst i kontekst (kjerneelement 1).

Språkfag: Mange opplever at kunnskap om språket som system særlig er nødvendig for læring av engelsk og fremmedspråk, men det er også en del av norskfaget (kjerneelement 4). Arbeid med tekstforståelse og tekstsikaping er felles for norskfaget og de andre språkfagene, særlig engelsk der elevene ofte når et ganske høyt nivå.

Samfunnsfagene: Samfunnsfagene er relevante for norskfaget blant annet ved at vi leser og skaper tekster som er en del av elevenes samtid og samfunnet vi lever i. Kunnskap om ulike sider av samfunnet er i mange tilfeller nødvendig for tekstforståelsen, for å kunne lese tekster i kontekst og for å skape tekster tilpasset samfunnets normer og sjangere.

9. Er det noe av fagets innhold du savner i kjerneelementene?

Svar fra LNU

Det utvidede tekstbegrepet er synlig i kjerneelement 3 der elevene skal kunne skrive tekster og kombinere skrift med bilder og andre uttrykksmåter. Det bør kanskje også komme frem i kjerneelement 1 som bare nevner at elevene skal lese «skjønnlitteratur og sakprosa», alternativt at det legges inn som en forklaring til tekstbegrepet i en innledning.

Ettersom flere av formuleringene i kjerneelementene er åpne, generelle og vage, favner de vidt, og det er vanskelig å se at noe er fjernet fra faget eller at det er noe vi savner. Under spørsmål 2 i denne høringen problematiserer vi de vage formuleringene. Vi merker oss at deler av faget knyttet til kultur- og litteraturhistorie, norrønt og språkhistorie samt nordiske språk virker nedtonet sammenliknet med læreplanen vi har i dag.

10. Er det noen av fagets sentrale metoder og tenkemåter du savner i kjerneelementene?

Svar fra LNU

Nei, kjerneelementene har med sentrale metoder og tenkemåter i norskfaget. LNU er fornøyd med de metodene som er vektlagt knyttet til utforskning, undring, kritisk tilnærming til tekst og prosessorientert skriving. Det bør imidlertid konkretiseres i et vedlegg til kjerneelementene hva som ligger i begrepene, og hva slags undervisningsmetoder læreren skal bruke for å igangsette disse prosessene.

11. Vi har spesielt diskutert tittelen på kjerneelement 1: Tekst i kontekst. Er dette en god tittel?

Svar fra LNU

LNU mener at «tekst i kontekst» viser godt hvordan vi bør tenke rundt tekstene vi leser med elevene i norskfaget. Det er helt nødvendig å sette tekster inn i en større sammenheng, kontekst, og begrepet inviterer til noe mer enn den rene kultur- og litteraturhistoriske konteksten vi er vant til å sette tekster inn i.

12. Kommer fagets egenart godt nok frem gjennom kjerneelementene?

Svar fra LNU

Fagets egenart virker relativt godt ivaretatt gjennom kjerneelementene. LNU tar for gitt at gruppa ivaretar dannelsesaspektet i faget på en god måte og ser at dannelse forutsetter både kunnskaper og ferdigheter. Vi ønsker at gruppa synliggjør hva slags syn på dannelse som ligger til grunn for læreplanen, og hvordan de tenker at faget skal ivareta dannelsesaspektet.
